Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, ЖУМОД АЛ-АВВАЛ, 29-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, ҚАВС, 18-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган. 1991 йил 6 декабрь, жума, 236-сон

НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ТЕРМИЗ ГАРНИЗОНИ БИР ГУРУҲ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Намунали хизмати, қўшинларнинг жанговар ва маънавий тайёргарлигида эришган ютуқлари, ёшларни байналмилал руҳда ва ҳарбий тарбиялаш юзасидан маҳаллий аҳоли орасида фаол иш олиб борганлиги учун қуйидагилар **Ўзбекистон Республикаси фахрий ёрлиғи** билан мукофотлансин:

Анюхин Николай Николаевич — катта прапоршчик, взвод командири

Жабборбергенов . Карматдин Тельманович — сержант, взвод командирининг ўринбосари

Дурнев Александр Яковлевич — офицер.

Ермолов Евгений Михайлович — офицер.

Железняк Владимир Эдуардович — сержант, бўлинма командири

Исломов Алишер Абдушукурович — офицер.

Мардонов Улуғбек Рашидович — оддий аскар, ҳайдовчи

Мирзараимов Абдулазиз Неъмонжонович — оддий аскар, танк тўпининг мўлжалга олувчиси

Шодмонов Олимжон Баҳромович — сержант, тўп командири

Шокиржонов Игорь Ўрмонович — офицер.

Шораҳматов Акмал Эрхимович — оддий аскар, танк механик-ҳайдовчиси

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 4 декабрь.

Президент сайлови

ИСЛОМ КАРИМОВНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАБ

БИРИНЧИЛАР ҚАТОРИ ОВОЗ БЕРАМИЗ

Республикамизда кейинги вақтда рўй бераётган ижодий ўзгаришлар ҳамма қатори оиламиз аъзоларини ҳам беҳад қувонтирмоқда. Яқин ҳафталар ичида халқимиз ҳаётида яна бир муҳим воқеа рўй беради. Умумхалқ сайлови йўли билан Ўзбекистон Президентини сайлаймиз. Ана шу масъулиятли, ғоят шарафли вазифага Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг номзоди кўрсатилгани биз учун айни муддао бўлди. Чунки биз Каримовни халқпарвар инсон сифатида яхши биламиз. У айни пайтда жумҳуриятимиз иқтисодиётидаги тангликни ўнглашга, ижтимоий жараёнларни ўзгартиришга катта ҳисса қўшмоқда. Бир сўз билан айтганда, халқимизнинг кўнглидаги, дилидаги орзуларни рўёбга чиқаришга ҳаракат қилаяпти. Президентликка номзоди қўйилганлар орасида Муҳаммад Солиҳ ҳам бор. У халқ орасида яхши шоир, сиёсат арбоби сифатида танилган. Биз халқимизнинг шундай фарзандлари борлигидан фахрланамиз.

29 декабрь — Ўзбекистон Президенти сайлови ва референдум куни. Оиламиз аъзолари билан республикамизнинг тўла мустақиллигини ёқлаган ҳолда И. А. Каримов номзоди учун биринчилар қаторида овоз берамиз.

Олимбой СОБИР ўғли.
Хоразм вилояти.

ИСТАРДИМКИ...

Ҳаётимизда кун сайин жиддий ўзгаришлар рўй бераяпти. Чор-атрофдаги кишилардан ҳар куни хилма-хил мулоҳазалар эшитасан. Ҳар бирининг сўзи ҳақдек туюлади. Лекин биз қаёққа кетаяпмиз? Эртадан умид қилсак бўладими? Иншоолло, эртадан умидларимиз катта. Мен ўзим яшаб турган Бобур номли жамоа хўжалиги деҳқонлари тилидан ҳам, иш жойим бўлган Саид Аъзамхўжаев номидаги Хўжаобод тиббиёт билим юрти ўқитувчиси ва барча ўқувчиларидан ҳам Ислом Абдуғаниевич Каримов ҳақида илиқ фикрларни эшитдим. Унинг номзодини республикамиз президентлигига муносиб деб биламан.

Мен халқимизга жўр овоз бўлиб, диллар тубидан жой олган кишининг номзодига овоз берар эканман, шуларни орзу қиламан: аввало Президентимиз фармонларининг бажарилиши юзасидан назорат кучайтирилса. Қолаверса, жамоа хўжалигимиз ерлари орқали ўтган газ қувуридан қўшни республикага газ тинимсиз оқаётган бир пайтда ҳамқишлоқларим ҳали ҳам тезак тутатиб, кўмир ёқишаяпти. Маҳаллаларнинг водопровод суви билан таъминланиши қониқарли эмас. Қишлоғимиздаги клубнинг, маданий-маиший хизматнинг аҳволидан сўз очмай қўя қолай. Ёшларни иш билан таъминлашга ҳам эътибор йўқ. Қурилганига ўттиз йил бўлаётган 13-ўрта мактабни янгилаш тўғрисида эса гап кўпу амалий иш оз. Ҳа, мустақил республикамиз ҳаётидаги хўжасизликка барҳам берилса...

Неъмат ОРИФ,
Андижон вилояти.

МУНОСИБ НОМЗОД

Қарши даштини ўзлаштиришдек шарафли ишни амалга ошираётган, чўлда кўплаб иншоотлар, каналлар барпо этаётган 60 минг кишилик «Каршистрой» бирлашмаси жамоасининг жумҳурият президентлигига номзод кўрсатишга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда И. А. Каримов бир овоздан жумҳурият президентлигига энг муносиб номзод деб топилди.

Меҳнат фахрийси И. Жалилов, Халқ демократик партияси бирлашма комитети котибининг ўринбосари Т. Ҳамидов, касаба уюшмалари комитетининг раиси М. Шарипов, механизациялашган 4-кўчма колонна қурувчилар бригадаси бошлиғи М. Ҳакимов, бирлашма бошқарувчиси С. Чегебоев ва бошқалар жумҳуриятимиз раҳбари И. А. Каримовнинг Қашқадарё вилоятида ишлаган кезларида маданий-маиший, ижтимоий-иқтисодий соҳадаги катта ўзгаришларни амалга оширгани, кўплаб қурилишларнинг тикланишига бош бўлганлигини таъкидладилар. Унинг жумҳурият мустақиллиги, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бобидаги хайрли ишларини фахру ифтихор билан қайд этдилар.

Йиғилиш қатнашчилари жумҳуриятимиздаги барча қурувчиларга мурожаатнома қабул қилдилар. Унда жумҳурият президентлигига И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга даъват этилган.

Пўлат ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОЛИМЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

4 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов Ўзбекистон Фанлар академиясининг раёсати аъзолари ва таниқли олимлар билан учрашди.

Учрашувни Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти М. С. Салоҳиддинов очиб, Президент олимлар билан доимий мулоқотда бўлиб келаётганлигини, лекин улар ҳузуридаги бу галги учрашув алоҳида аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. У академиянинг барча олимлари Ўзбекистон Республикаси президентлигига И. А. Каримов номзоди кўрсатилганлигини қизғин маъқуллаётганликларини айтди.

— Мен сизлар билан мустақил Ўзбекистон ва унинг халқи учун жуда қийин бир вазиятда учрашмоқдаман, — деди И. А. Каримов. — Мамлакат пароканда бўлиб кетди. Иттифоқ энди йўқ. Эски Фанлар академияси ҳам қолмади. Биз бундан буён ўз ҳаётимизни қандай ташкил қилишимиз кераклиги долзарб масала бўлиб турибди.

Ўзбекистон мустақил деб эълон қилинди. Халқимизнинг асрий орзуси ушалди. Энди қўлга киритилган ана шу мустақилликни кўз қорачиғидек асраб, уни мустаҳкамлаш лозим. Мустақиллик қуруқ гап бўлиб қолмаслиги керак. Мустақилликни таъминлашга сиз, олимлар ўз ҳиссангизни қўшишингиз зарур. Илм-фанни тараққий эттирмай туриб мустақилликни мустаҳкамлаб бўлмайди. Ўзбекистон илм-фани қандай ривожланиши зарурлигини белгилаб олишимиз ғоят муҳим аҳамиятга эга, деб ўйлайман.

И. А. Каримов учрашув қатнашчилари эътиборини ҳозирги иқтисодий танглик шароитида республика Фанлар академиясининг, унинг олимларининг ишлаб чиқаришдаги ролини оширишга қаратди, илмий мавзуларга оид режалар тузилиши лозимлиги ҳақидаги ўз фикрлари билан ўртоқлашди. Академия олимлари ёш кадрларни тайёрлаш ва уларни тарбиялаш билан яқиндан шуғулланишлари лозим. Аввало академиянинг мустаҳкам моддий-техника базасини яратиш, унинг мустақиллигини таъминлаш зарур, фанга бир жойдан раҳбарлик қилиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз.

Учрашувда Ўзбекистон Фанлар академиясининг 50 йиллигини нишонлаш масаласига ҳам тўхтаб ўтилди. Юбилейда иштирок этиш учун суверен республикаларнинг олимлари билан бир қаторда чет мамлакатлар таниқли олимларини ҳам таклиф этиш тўғрисида фикр билдирилди.

Ўзбекистон Президенти мустақиллик йўлида олимлар билан ҳамиша яқин алоқада ишлаш ниятида эканлигини, бу қийин ва масъулиятли, аммо қутлуғ ва шарафли йўлда уларнинг ёрдами ва маслаҳатларига таянишини айтди.

Учрашувда суверен республикалар ҳамда хорижий мамлакатлар билан иқтисодий ва маданий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашдек жуда муҳим масалалар ҳам тилга олинди. Фанимиз қадриятларини тиклаш, олимларнинг турмуш шароитларини яхшилашга эътибор қаратилди.

Республикада иқтисодий кенгаш тузиш зарурлиги, у мустақил ташкилот бўлиб қолиши кераклиги таъкидланди.

Айни вақтда ўлкамизда яшаётган турли миллат халқлари ўртасида тинчлик ва осойишталикни таъминлаш, дўстликни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, одамларни ягона мақсад сари бирлаштириш лозимлиги, фақат бирлашиш билан ҳақиқий мустақилликка эришиш мумкинлиги алоҳида уқтириб ўтилди. Республика фанини ривожлантириш ва минтақада барқарорликни таъминлашга доир бир қатор масалалар ўртага қўйилди, уларни ҳал қилиш билан боғлиқ қимматли фикрлар билдирилди.

Учрашувда сўзга чиққан олимлар Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг мустақиллик йўлида амалга ошираётган тўғри ва одил сиёсатини қизғин қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор қилдилар.

И. А. Каримов олимларнинг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси Б. А. Назаров иштирок этди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

— Янги туфли кийган болакайнинг қувончига гувоҳ бўлгансизми! Ўша онда унинг юзию кўзидан бамисоли нур ёғилади, ўзини эса қўярга жой топа олмай қолади. Жамоамиз аҳли ана шу эзгу ниятда, яъни кичкинтойларга шодлик улашиш мақсадида сидқидил меҳнат қилмоқда, — дейди Боғдод районидаги пойафзал фабрикасининг илғор ишчиси Мамлакат Ризоқулова.

Қўшимчаси шуки, мазкур корхонада жорий йилда мактабгача ёшдаги ўғил-қизларга атэб бир миллион жуфт оёқ кийими ишлаб чиқариш мўлжаллангани. Бу режа эрта-индин адо этилади.

СУРАТДА: пешқадам ишчи Мамлакат Ризоқулова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

УМУМХАЛҚ РЕФЕРЕНДУМИ

ИСТИҚЛОЛ ЭЪТИРОФИ

ЁКИ МУСТАҚИЛЛИК МАЙДОНИДАН МУСТАҚИЛЛИК ҲАҚИДА РЕПОРТАЖ

Очиғи, бу галги репортаж бизга анча қимматга тушадиган бўлди. Йўқ, иқтисодий жиҳатдан эмас, руҳий азоб бериб, энди бизни тинч қўймаса керак. Нега!

Ёдимдан чиқмайди: шу йилнинг 17 март куни бўлиб ўтган СССР референдумида ҳам шундай чиқиш лозим бўлиб қолганди. Ушанда одамлар ёппасига СССРни ёқлаб овоз беришганди. Бугун эса... Яна...

Соат 15.00. Мустақиллик майдонига чиқиладиган ер ости темир йўлининг «Мустақиллик» бекати ёнида 29 декабрь куни бўладиган Ўзбекистон Республикаси референдуми тўғрисида одамларнинг фикрини билмоқчи бўлдик.

Одамлар андак безовта, бесаранжом. Юз ифодалари ўта жиддий. Рост гап: иш пайтида ҳам одам шундай кўп бўлади, деб сира ўйламагандик. Йўловчиларнинг аксарияти — меҳмонлар.

— Кечирасиз, биз...

— Сиз ҳам кечирасиз, шошиб турибман.

Навбатдагисига мурожаат қиламиз:

— Биз «Халқ сўзи» рўзномасиданмиз...

— Гувоҳномангизни кўрсатинг. Эшитаман.

— 29 декабрь кунидан хабарингиз борми!

— Йўқ. Мен бу ерлик эмасман...

А. СЛЫШОВА, нафақахўр:

— Ҳа, хабарим бор. Ўзбекистон мустақил бўлиши керак.

— 17 март куни қандай овоз бергандингиз!

— Аксинча...

— Нега!

— Чунки вазият бошқача эди.

— Узр, ўзбек тилида гаплаша оласизми!

— Тушунаман-у мурожаат қилолмайман.

— Ёшингиз нечада!

— 65 да.

— Давлат тили — ўзбек тили, қийналмайсизми!

— Рост гап: айб ўзларингда ҳам бор. Чунки бирорта ўзбекнинг ўрисга ўзбек тилида мурожаат қилганини кўрмадим. Ёш кетган бўлса ҳам на илож, ўрганамиз.

Асқар БЕКНАЗАРОВ, Тошкент меъморчилик-қурилиш илмгоҳининг 4-курс толиби:

— Ўзбекистон чинакамига мустақил бўлиши керак. Қоғозда эмас ҳозиргидай... Лекин Каримовдан умидимиз катта.

Анушервон БЕҲЕШТИ, дипломат, совет фуқароси:

— Истиқлолга нима етсин. Уни таъриф қилиш учун ҳозир сўз тополмаяпман. Ўзбекистон мустақилликка эришиши учун энг аввало чет давлатлар билан бевосита алоқа қила оладиган мустақил ҳаво ёки темир йўлларига эга бўлиши керак. Токи шундай бўлмас экан, ҳар қандай мустақиллик омонатдир.

Абдулла ЮСУПОВ, шарқшунослик институтининг 3-курс толиби:

— Ўша куни «ҳа» деб, лекин ҳақиқий мустақилликни умид қилиб овоз бераман. Имкон бор экан, яна бир-икки мулоҳазаларим билан ўртоқлашиб олсам. Каримов имзоси билан қатор яхши фармонлар чиқди. Аммо бирортаси тўла амалга ошдими? «Ҳа» деган кишида менинг шубҳам бор. Бизда, биласизми, ҳанузгача собитлик, сўз ва амал бирлиги йўқ. Яшириб нима қилай, сайлов куни Муҳаммад Солиҳга овоз бермоқчиман.

И. НИКИТЕНКО, Тошкент шаҳридаги 44-ўрта мактабнинг 11-синф талабаси:

— 29 декабрь куни ёдларингдан чиққани йўқми!

— Президент сайловими, йўқ.

— Яна-чи!

— Яна... Ҳа, референдумми? Биз мустақиллик тарафдоримиз.

— Сизлар ёш авлодсизлар. Демак, ҳамма нарса ҳали олдингизда. Ўзбекистонда ўзбек тили давлат тили бўлганидан хабарларингиз бордир! Қийналиб қолмайсизми, айтмоқчиманки, бундан кейин қандай йўл тутмоқчисиз!

— Ўзбек тилини ўрганамиз, бошқа йўл йўқ.

Ҳамид ҒОЙИБОВ, афғон уруши иштирокчиси:

— 17 март куни йўқ эдим. Хизмат билан вақтинча Грузияга кетгандим. Бўлганимда ҳам «йўқ» деб овоз берардим. Президент сайловига келсак, ҳали номзодларнинг ҳаракат дастури билан тўла танишиб чиқиш имкони бўлмади. Шунинг учун ҳам бир қарорга келганимча йўқ.

В. МИНОЯСЯН, Тошкент ҳуқуқшунослик илмгоҳининг толиби:

— Каримовга ва Ўзбекистоннинг мустақиллиги учун овоз бераман.

— Кечирасиз, 17 март куни...

— Тушундим. Бугун пайшанбами, эртага жума бўлади. Менимча, бунинг ҳеч ажабланадиган жойи йўқ.

Очиқ мулоқот яхши нарса: кўп чигалликлар ойдинлашади, қоронғуликка ёруғлик инади. Гарчи, орада ҳали анча фурсат бўлса-да, шу нарса равшанки, ўрис ва ўрис тилида сўзлашувчиларнинг аксарияти 29 декабрь куни Каримовни ёқлаб овоз бериб, мустақиллигимизни тан олишмоқчи. Бу нима! Сиёсий савиянинг ўсишими, ёки вазиятга мослашишми! Нима бўлса ҳам ишқилиб яхшиликка юз тутсин. Қолаверса, ҳаммамизнинг ниятимиз ҳам шу: яхшилик бўлсин.

Суҳбатдош:
Исмат ХУДОЁР,
«Халқ сўзи» мухбири.

БИЗ ҚАЙСИ ЙЎЛДАН БОРАМИЗ?

«Эрк» демократик партиясидан Ўзбекистон президентлигига номзод Муҳаммад СОЛИҲнинг сайловолди ҲАРАКАТ ДАСТУРИ

(ҚИСҚАРТИРИЛГАН БАЁНИ)

АСОСИЙ МАҚСАД ВА ВА ТАМОЙИЛЛАРИМИЗ

«Эрк» демократик партияси сиёсий, иқтисодий тузумни тинч йўл билан ўзгартириб, Ўзбекистонни баркамол мамлакатга айлантиришни ўз олдига мақсад қилиб қўяди.

Биз Ўзбекистоннинг тўла мустақилликка чиқиши, унинг халқаро ҳуқуқ субъекти сифатида эътироф этилиши ва БМТ аъзолигига қабул қилиниши учун курашамиз.

Биз барча фуқароларнинг қонун олдида тенглиги, виждон ва эътиқод, намойиш ва йиғилиш, сўз ва матбуот эркинлиги, партиялар, уюшма ва жамоат ташкилотларига ихтиёрий бирлашиш ҳуқуқи учун кураш олиб борамиз.

Республиканинг қонунчилиги Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва бошқа халқаро ҳуқуқ меъёрларига тўла мувофиқлаштирилиши лозим.

Биз учун энг олий мақсад шахс эркинлигидир. Бунинг учун энг зарур шарт-шароит — ҳуқуқий демократик давлатнинг барпо этилиши, фуқароларга асосий сиёсий, иқтисодий ва фуқаролик ҳуқуқлари кафолатлари берилишидир.

Биз шахс, уй-жой ва мол-мулкнинг дахлсизлиги, шахсий мактуб ва телефон суҳбатларининг муҳофазаси, ҳар қандай манбадан қонунда белгиланган тартибда маълумотлар олиш, жамоа ва идора қарорларини суд орқали инкор қилиш ҳуқуқларини таъминлайдиган қонун қоидалар устивор бўлмоғи лозим, деб ҳисоблаймиз.

Хусусий мулкчиликка асосланган ишбилармонлик, бундаги тенг ҳуқуқли эркин рақобат моддий ва маънавий яратувчиликда, шунингдек, инсон қобилиятини ривожлантиришнинг энг маъқул йўлидир.

Шахсиятини тан олган ҳолда, биз алоҳида шахс ёки гуруҳ обрўсини илоҳийлаштиришга, алоҳида шахс, партия ёки гуруҳнинг ҳақиқатни монополия қилиб олишига қаршимиз.

Шахс, сиёсий партия ва ташкилот давлат ҳокимияти идоралари фаолиятини ҳуқуққа хилоф равишда ўзлаштирмасликлари, давлат функцияларини бажаришга интилмасликлари лозим.

Дин жамиятнинг ахлоқий покланиши ва умуминсоний қадриятларнинг вояга етишида муҳим аҳамиятга эгадир. Биз мачитлар, ибодатхоналар, улардаги мулкларнинг диний муассаса ва жамоаларга қайтариб берилиши учун курашамиз. Барча диний муассасалар мустақил фаолият олиб боришлари биздаги ва хориждаги фуқаролар, биздаги, хориждаги жамоат ва давлат ташкилотларининг хайр-эҳсонлари ҳисобига — маҳбусхона, шифохона ва бошқа муассасаларда хайрли ишлар олиб бориш имкониятига эга бўлмоқлари керак.

Биз — очиқ дунё, ахборот эркинлиги, хорижга чиқиш ва қайтиш эркинлиги, балоғатга етган барча фуқароларни чет эл паспортлари билан таъминлаш тарафдоримиз.

Биз фан, маданият, санъат, таълимнинг эркин тараққиёти тарафдоримиз.

Биз сиёсатда бирёқламалик, кескинликни маъқулламаймиз. Бизнинг партия ҳар қандай фитна, зулмзўрлик, ирқ ажратиш, миллий, диний, синфий ва ғоявий нафрат кўринишларини қоралайди.

Биз атроф-муҳит муҳофазаси тарафдоримиз, республиканинг табиий бойликларининг ўйламасдан, режасиз тасарруф этилишига қаршимиз.

Ер ва табиий бойликларга фақат биз эмас, балки авлодларимиз ҳам эгалик қиладилар. Табиий бойликларни келажак авлодларга бекамукўст топшириш биз учун муқаддас бурчдир.

Биз қариялар, беморлар, заиф ва ночор кишиларни ҳимоя қилиш учун зарур шароитлар яратилиши тарафдоримиз.

Бизнинг ва хорижий фуқароларнинг, жамоат ва давлат ташкилотларининг хайр-эҳсонларини хайрия жамғармалари, диний муассасалар тақсимлашлари лозим. Давлатнинг бунга ва бу каби ишларга аралашувига чек қўйиш керак.

Биз хориждаги барча ватандошларимизга Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини бериш тарафдоримиз.

ТАКЛИФЛАРИМИЗ

ДАВЛАТ ҚУРИЛИШИ СОҲАСИДА

Халқ ҳокимияти сиёсат ва иқтисодни ўта марказлаштиришни рад этадиган, инсон ва миллатлар ҳуқуқи қонун билан кафолатланадиган мулкчилик шаклларининг турфалиги ҳамда уларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлайдиган, демократия синовидан ўтган дунё амалиётидаги қурилмалар асосида амалга оширилиши керак.

Мамлакат ва халқ фаровонлиги мустаҳкам, ишчан давлат ҳокимиятисиз амалга ошмайдиган нарсадир. Маълумки, ҳокимликни айрим шахслар бажаради. Яна шу маълумки, қатъий қонунчилик билан чекланмаган ҳокимият ҳар қандай виждонли, сотилмайдиган ҳалол кишини ҳам бузади ва у халқ бошига балолар солади. Шунинг учун биз фуқаронинг ҳуқуқ ва эркинликларини давлат ҳокимияти зулмидан ҳимоя қилувчи механизмни ишлаб чиқамиз.

Қонун чиқарувчи, ижро этувчи, шунингдек, суд органларининг бирбиридан ажратилиши, ҳар бирининг мустақил мақоми бўлиши, ҳокимиятнинг вертикал ва горизонтал тарзда марказдан йироқлаштирилиши — бу демократиянинг муҳим шарти, ҳокимиятнинг суиистеъмол қилиниши ва авторитаризмга (диктатурага) айланишининг олдини олишга қодир ягона усулидир.

Қонун чиқарувчи ҳокимиятни демократик йўл билан сайланган, профессионал асосда ишловчи, қонунчилик масалаларида малакали депутатлардан иборат бўлган 200 кишилик парламент амалга ошириши мумкин. У президент, ҳукумат ва бошқа ҳокимият идоралари ҳаттиҳаракатлари устидан назорат олиб бориш учун унумли конституцион механизмга эга бўлиши лозим.

Энг олий ҳокимият қонун бўлмоғи керак: қонун устиворлигини ўрнатиб, биринчидан, тенг кучга эга бўлган қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятини тиклаш, иккинчидан, ким томониданлигидан қатъий назар, қилиниши мумкин бўлган зулм, ўзбошимчалик, қонунсизлик, ғаразгўйликка чек қўйиш мумкин.

Бизнинг партиямиз мақсади — ҳақиқий халқ ҳокимиятини тиклаш ва бу ҳокимиятнинг ҳамма поғоналари, Ўзбекистон фуқароси назорати остида бўлишини таъминлашдир. Бунинг учун энг аввало, республикада маҳаллий ўз-ўзини бошқарув тўғрисида қонун қабул қилиш керак бўлади. Бу қонунга кўра вилоят ва республика маҳкамалари фақат маҳаллий ҳокимият розилик берган соҳалардагина ҳукм ўтказа оладилар.

Давлат ва маҳаллий ўз-ўзини бошқарув тизимлари — ижтимоий дастурларни тадбиқ этиш, маориф ва маданият, инфратузилмалар, ирригация ва сув хўжалигини моддий таъминлаш, камбағалларни қисман ижтимоий ҳимоялаш ва тиббий ёрдам кўрсатиш, мудофаа, ҳуқуқни муҳофаза қилиш кучларини, энг кам, зарур бўлган давлат аппаратини таъминлаш вазифасини ҳал этади.

Ўз-ўзини бошқарув ижроия ҳокимияти фаолиятини маъмуриятчилик билан эмас, битимлар, шартномалар тузиш асосида дифференциал солиқ солиш ва бошқа иқтисодий чоралар билан амалга оширмоғи лозим. Бунинг учун ўз бошқарув вакиллари мажлиси солиқ ва бошқа ўлпонларнинг тури ҳамда миқдорини қонун доирасида белгилаш ҳуқуқига эга бўлмоғи керак.

Турли даражадаги ўз-ўзини бошқарув бюджетлари пастдан юқорига қараб шаклланиши лозим. Зарур ҳолларда молиявий имкониятларни, унинг нуфузи ва эҳтиёжларини таъминлаш учун давлат томонидан маблағ берилиши мумкин.

Ўз-ўзини бошқарув ижроия ҳокимиятининг қарорлари, худди вазирлик ва идораларнинг қарорлари каби, суд орқали инкор қилиниши мумкин.

Вилоят, шаҳар, туман ҳокимлари, посёлка, қишлоқ оқсоқоллари умумий сайловларида аҳолининг турли партиялар ва ҳаракатлар воситасида кўрсатган номзодлари орасидан яширин овозда сайланишлари лозим. Биринчи шахслар ўз кенгашини кейинчалик тасдиқлаш шарти билан ўзи тўплайди. Қишлоқ, посёлкаларда профессионал кенгаш тузилмайди. Шаҳарларда, қишлоқ туманларида вакиллар кенгашига умумий сайловларда сайланган оқсоқоллар ва ҳокимнинг ўзи, вилоятда эса оқсоқоллар, ҳокимлар ва вилоят ҳокимининг ўзи киради. Профессионал асосда иш олиб борувчи вакиллар мажлиси вазифасига қуйидагилар кириши керак: бюджет (шакллантириш ва ижросини назорат қилиш), маҳаллий мулкка, ерга эгалик, маҳаллий ҳокимият тузган битиму шартномаларнинг қонунийлиги, унинг ижроси устидан назорат ва ҳоказо.

Вакиллар мажлиси ижроия ҳокимияти фаолиятига аралашмайди. Вилоят ҳокими, шаҳар, қишлоқ тумани ҳокими ижроия ҳокимият бошлиғи бўлиб, вакиллар йиғилиши қарорини қайтадан муҳокама этиш учун қайтариши мумкин. Бундай ҳолда мажлис аъзолари учдан икки қисм овоз билан ҳоким талабига қўшилишлари ёки рад этишлари, унга ёки ижроия ҳокимиятнинг ҳар бир ходимига ишончсизлик билдиришлари, республика президентидан муддатидан олдин сайловлар ўтказилишини сўрашлари мумкин.

(Давоми 2-бетда).

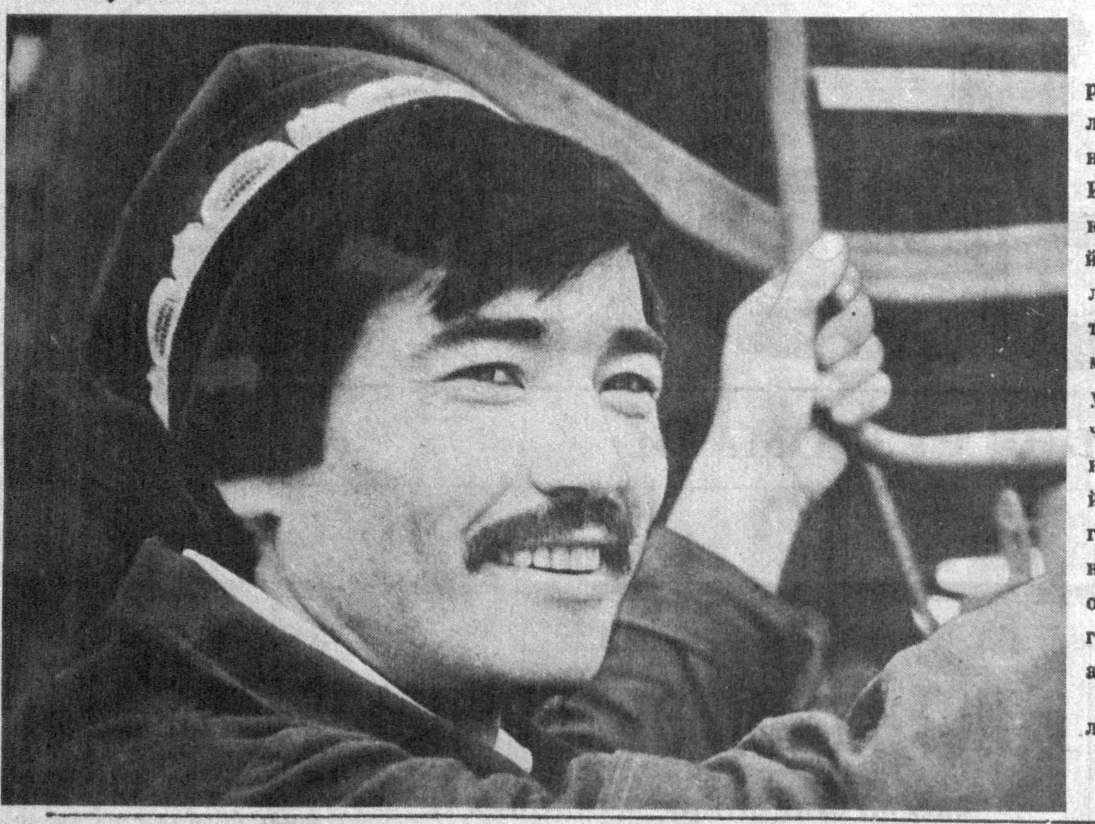

Андижон вилоятидаги Бўз районининг Маннон Жалолов номли давлат хўжалиги илғор бригадаси бошлиғи И. Каримов жамоани бошқараётганига кўп бўлгани йўқ. Иброҳимжон қатор йиллар мобайнида механизаторлик қилди, зангори кемани бошқарди. Ўтган йили уни бригада аҳли ўзига етакчи этиб сайлади. Натижа кутилганидек бўлмоқда. Бу йил 107 гектар ернинг ҳар гектаридан 27 центнер ўрнига 32 центнердан пахта олинди. Айни пайтда кузги-қишки дала ишлари амалга оширилмоқда.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Иброҳимжон Каримов.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Инсон ва қонун

ҚОҒОЗДА ТИКЛАНДИ. АМАЛДА-ЧИ?

...Ундан ҳаммасини бир йўла — эркини, ҳуқуқини, мансабини, ҳаттоки табиат инъом этган оналикни ҳам юлқиб олмоқчи бўлдилар. Аммо ҳақиқат устунлик қилди. У эгилди, букилди, бироқ синмади. Қоронғу дунёнинг ёруғ кунлари ҳам етиб келди.

Марям опа ҳам «пахта иши» деб аталмиш гирдобга тушиб, азоб чекканлардан бири. Бу ноҳақликлар унинг қисматида жуда оғир из қолдирди. Соғлиғини кемирди, маънавий тушкунликни шерик қилиб қўйди.

Марям Каримованинг касби — муаллима, Бухоро дорилмуаллимининг рус тили ва адабиёти куллиётини тугатган. Дастлаб Оқтош шаҳридаги 3-ўрта мактабда ўқитувчи, сўнг район комсомол комитети бўлими мудири, котибаси лавозимларида ишлади. 1977 йилда эса район партия комитетининг котибаси бўлиб ишлаётган Марям опа энг қолоқ «Москва» жамоа хўжалигини бошқаришга жазм этди. Бироқ, таассуфки, у бошига тушаётган қора кунлар ана шу даврдан бошлаб соя ташлаётганини билмас эди. Бутун куч-ғайратини ишга, қолоқ хўжаликни тиклашга, маънавий маданиятини юксалтиришга сарфлади. Бунинг устига аёл раҳбарларга баъзан менсимасдан қараларди. Худди шундай вазиятда Марям опа ҳам оилани уддалади, ҳам ишни.

Бизда ёзилмаган шундай темир қонун борки, уни ҳеч ким синдира олмайди: аёл эркак билан тенг ҳуқуқли! Бу ҳуқуқ кўпинча аёл эркак зотига ҳам жисмонан оғирлик қиладиган қора меҳнатни бажаришида ўз ифодасини топади.

У жамоа хўжалигига бош бўлиб келган дастлабки кунданоқ ишни ана шу «темир қоида»ни бузишдан бошлади. Табиийки, зиддиятлар юзага келди. Ҳозир мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги ходимларининг жуда кўпчилиги ва йўл ишчиларининг учдан бир қисми аёллар эканлиги ҳеч кимни ҳайратга солмай қўйган. Раиса дастлаб болалар боғчалари ишларини тартибга солди. Пала-партишликка чек қўйилиб, ширинтойлар оппоқ чойшабларда ухлашиб, тушликда иссиқ овқат билан таъминланадиган бўлишди. Жамоадаги тўртта ўрта мактабнинг иккитаси жудаям хароб эди. Ярим йиллик ҳисобот йиғилишида у колхозчилар бюджетдаги маблағни аввало мана шу икки мактабни замонавий типда қурилиши учун ажратишни лозим топганлигини айтганида қишлоқ аҳли роса хурсанд бўлди. Ўзи педагог эмасми, қишлоқ болаларининг қай шароитда таълим олишини жуда яхши биларди. Шу сабаб у болаларни, педагогларни иложи борича қишлоқ хўжалиги ишларига жалб этмаслик йўлини ахтарди. Колхоз бошқаруви билан бамаслаҳат яна бир қалтис ишга қўл урди. Жамоанинг биринчи ва иккинчи бригадаларида аҳоли жуда зич жойлашган бўлиб, на бир медпункт, на бир болалар боғчаси, на дўкон бор эди. Ҳисобчи ва иқтисодчилар билан келишилган ҳолда қурилажак янги мактаб лойиҳаси ёнига 150 ўринли болалар боғчаси билан алоҳида фельдшер-акушерлик пункти лойиҳасини ҳам қўшди. Бу нарса раҳбарларга ёқинқирамади. Аммо раиса аҳдида қатъий турди. Ҳар хил меҳмонхонаю зиёфатга колхоз ҳисобидан, жажжи болакайлар ҳақидан юлинишига йўл қўймади.

Илк бор қишлоқ аёллари учун янгича иш тартиби жорий этди. Энди улар бемалол ҳамма ишга улгурардилар. Эрталаб соат 7 дан 11 гача ва кеч соат 5 дан 8 гача далада ишлашарди. Натижа кутилганидан зиёда самарали бўлди.

«Ўзбошимча» раисанинг ўзбилармонлиги раҳбарларда шубҳа уйғотди. Натижада «воқеа» Марказий Комитет раҳбарларигача бориб етди. Шахсан Шароф Рашидов бу аёл ишлари билан танишиб кўрмоқчи бўлди. У тўппа-тўғри Нарпайга — «ўзбошимча малика»нинг ҳузурига жўнади.

Раҳбарлар бошқа «янгилик»ни кутишган эди. Аммо бўлак манзара содир бўлди. Оддий чит кўйлакда, оёғига этик кийган оддийгина бу аёлнинг ишларини ўз кўзи билан кўрган Шароф Рашидов Тошкентга қайтгач, уни ишдан бўшатмади, балки «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлашга тавсия этди. Аёл кишининг раҳбарлик қилишига кўниколмаган кимсалар эса қазиган чоҳларига ўзлари тушишди.

Орадан бироз вақт ўтгач, «пахта иши» деб аталмиш машъум мавсум бошланди. Марям опанинг бошига ҳам қора кунлар тушди. Дўст киму, душман кимлиги кулфат пайтида билинар экан. Аммо «Москва» меҳнаткаш деҳқонлари — халқ машъум олти йил давомида опани ёлғиз қўйишмади. Бетиним судма-суд, милициядма-милиция юришлар, саноқсиз терговлар опанинг асабларини қақшатди, соғлиғини йўқотди. Аммо у бир зум ҳам она, аёл эканлигини унутмади. Руҳан эзилса-да, бутун меҳрини фарзандлари Лола, Шаҳло, Зилола, Шаҳноза, Фаррухга бағишлади. Курашдан толмади. Ҳақиқатнинг аччиқ ёшлари-ла одамлар кўзига тик боқиб яшади. Ва, ниҳоят, ҳақиқат юзага чиқди. Ўзбекистон Республикаси Олий суди раёсатининг 1991 йил 17 январдаги ажримига кўра, ҳаракатида жиноят таркиби йўқлиги сабабли Марям Каримовага нисбатан қўзғатилган жиноий иш бекор қилинди. Унга йўлланган билдириш хатида шундай дейилган эди. «Сиз уч ой ичида аввалги ишингизга тикланиш, имкони бўлмаган тақдирда унга тенг иш билан таъминланиш ҳуқуқига эгасиз. Олти ой мобайнида илгари мажбуран бекор юрган вақт учун маош, тўланган жарима, ҳуқуқий ёрдам қиймати ва ҳоказоларни сўраб Самарқанд вилоят судига мурожаат қилишингиз мумкин».

Опа эса ҳеч қандай судга мурожаат этмади. Фақат Нарпай район раҳбарларидан ишга тиклашларини илтимос қилди. Бироқ мана бир йилга яқин вақт ўтдики, Марям Каримовага «Эрта келинг, индин келинг», деган ваъдалардан нарига ўтишмаяпти.

Бугун опа меҳнатига эмас, қадрига ачинмоқда. Уни гўдак сингари алдашларига тоқат қила олмаяпти. Ноҳақ хўрланган, ниҳоят, ҳақиқатни топган, ҳақ-ҳуқуқлари Олий суд томонидан оқланган М. Каримова қачон ишга тикланади?

М. ФАРМОНОВА.

Мактубларда эл дарди

МУЛКНИ ДЕБ ВИЖДОННИ СОТМАНГ

Афсуски, кейинги пайтларда яратувчилар эмас, балки давлат мулкини ўмараётган, фақат олибсотарлик билан шуғулланаётган кимсаларни уддабуронлар, демоқдамиз. Қаллоблик йўли билан бойлик орттираётган бундай кишилар бошқаларга ўз таъсирини кўрсатмайди, деб ким кафолат бера олади? Вақти келиб бундайлар раҳбарлик лавозимига ҳам кўтарилиб кетишлари ҳеч гап эмас. Шу боис уларнинг пайини ҳозирданоқ қирқиш даркор. Ҳолбуки, инсон қадр-қиммати ҳеч қачон пул билан ўлчанган эмас.

Х. ТУРСУНОВ.
Жиззах шаҳри.

ТАРИХИМИЗНИ БИЛАМИЗМИ?

Афсуски, бу саволга ижобий жавоб бера олмаймиз. Токи тарихимизга мажбурлаб киритилган «қўшиб олишнинг катта аҳамияти», «коллективлаштириш самараси», «босмачиларга, диндорларга қарши кураш», «социализмнинг тўлиқ ғалаба қозониши» каби боблар қайта ёзилиб, таҳрирдан чиқмас экан, ўзлигимизни тўлиқ англаб етолмаймиз. Қанча вақт кетса ҳам мустақил Ўзбекистон Республикасининг ҳақиқий тарихини яратайлик.

Б. КАРИМОВ,
Хатирчи районидаги
Меҳнат шуҳрати музейи мудири.

АНИҚ ДАСТУР ЗАРУР

Кейинги пайтда Орол денгизи ҳақида шунчалар кўп ёзилаяптики, унга сарфланган қоғозларни бир жойга тўпласак, катта бир тоғ пайдо бўларди. Мақолалар чиқишига қарши эмасман. Бироқ қачондир қуруқ гапдан амалий ишга ҳам ўтишимиз керак-да!

Мен 20 йилдан буён Пахтачи районидаги 38-ўрта мактаб ўқувчиларига география фанидан дарс бераман. Касбим шу соҳага яқин бўлганлиги туфайли Орол денгизининг Ўрта Осиё табиатига таъсирини чуқур ҳис қиламан. Уни ўз ҳолига қайтариш фақат Ўзбекистоннинг қўлидан келмайди. Бунинг учун Ўрта Осиё республикалари ҳамда Қозоғистон бирлашиб аниқ дастур ишлаб чиқишлари даркор.

Х. ҲАҚҚУЛОВ,
ўқитувчи.

БИЗ ҚАЙСИ ЙЎЛДАН БОРАМИЗ?

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ўзбекистоннинг 18 ёшга етган ҳар бир фуқароси сайловда иштирок этиш, сайлаш ва сайланиш, давлатни бошқариш ҳуқуқига эга. Нафақат партиялар ва жамоат ташкилотлари, балки ҳар бир сайловчи ҳам ўз номзодини сайланадиган лавозимларга кўрсатиши, сайлов компаниясида иштирок этиши мумкин.

«Эрк» ДП сайланадиган лавозимга номзод қилиб, мустақил блок вакилини, партиясиз кишини кўрсатиши ва унинг ҳатти-ҳаракати учун жавобгрликни ўз бўйнига олиши мумкин.

Маҳаллий ўз-ўзини бошқарув тизимини йўлга қўйиш билан маъмурий-ҳудудий бўлинишни географик, этник ва иқтисодий мувофиқликка биноан қайта ислоҳ қилиш керак. Республика, вилоят, шаҳар, туманлардаги барча бошқарув тизимлари, яъни моддий неъматларнинг йўлида ҳозиргача узатувчи, воситачи, тақсимловчи вазифасини бажариб келаётган ва порахўрликнинг келиб чиқишига сабаб бўлаётган идоралар ўз-ўзини бошқарув тизилмаси жорий этилгач, корхона, хўжалик, ташкилот, муассасаларга ва шахсий мулкка мустақиллик мақоми берилиши ҳисобига тугатилади. Бу нарса ўз-ўзидан вазирлик ва идоралар, улардаги штатларнинг қисқаришига олиб келади.

Республикани иқтисодий ва маънавий ривожлантиришнинг шартларидан бири — фуқароларнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий фаолиятларига, одамларнинг ўзаро ихтиёрий тузаётган битиму муносабатларига давлат органларининг зўравонлик билан аралашувини таъқиқлаб қўйишдир.

Инсоннинг фаол меҳнатини рағбатлантириб, ўзи учун ишлаш имкониятини бериш билан бирга, бошқа шахсларга ва давлатга зиён келтирмаслик йўл-йўриғини ҳам яратиш лозим.

Ҳар бир шахснинг эркинлиги билан жамият манфаатлари орасида уйғунликни таъминловчи янги конституцияни қабул қилиш мақсадга мувофиқдир.

Биз кадрлар сиёсатини тубдан янгилаймиз. Бошқарув хизматини профессионал асосда қайта ташкил этамиз. Давлат ва хўжаликнинг масъул лавозимларини бозор иқтисодиёти, бошқарув усуллари, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ишлари ҳақида зарурий билиму тажрибага, аниқ тасаввурга эга бўлган, муайян ишлаб чиқариш ва тижорат натижаларини қўлга киритишда оқилона журъат билан ҳаракат қиладиган малакали мутахассис-профессионал киши эгаллайдиган шароит яратамиз. Бунда улар миллати, жинси, сиёсий ёки диний қарашлари, у ёки бу партияга мансублигига қараб ажратилмайди.

Дастлабки босқичда биз меҳнат жамоаларига контракт асосида кадрлар танлаш, уларни корхона, хўжалик раҳбарлари ва бошқа лавозимларга тайинлашга кўмак берамиз. Оёққа туриб олгач, улар бундай ёрдамга муҳтож бўлмайдилар.

Шу кунгача инсоннинг эркинлигини, ташаббусини, тадбиркорлигини чеклайдиган, бўғиб қўядиган бирорта қонун иш бермаган, бундан кейин ҳам иш беролмайди. Бундай қонунларга инсон кўника олмайди ва улар инсоннинг ҳуқуқий тафаккурига асос ҳам бўлолмайди. Бунақа қонунларни ҳар бир одам ўзича бузиб, ўзича қўллаши мумкин. Биз парламентнинг аввало фуқаро, кейин жамият манфаатларини асос қилиб оладиган қонунлар қабул қилинишига эришамиз. Ҳокимият одамларга ўз ҳаётларини ўзлари истагандек яшашлари учун яхши ишлашлари, юқори маош олишлари учун имконият яратиши лозим. Бу тадбирларга жавоб бермайдиган ҳар қандай қонун бекор бўлиши керак.

Биз ҳамма ишни ўз-ўзини бошқарадиган фуқаролик жамияти қонунларига асосланган ҳолда амалга оширамиз.

Биз — адлия системасини тубдан янгилаш, қози (судья)ларнинг мустақиллиги ва қонун олдида жавобгарлигини таъминлаш тарафдоримиз.

Биз мустақил юстицияни яратиш, адлия, жиноий ишларни кўриш ва бошқа қонунчилик ишлари, Ички ишлар вазирлиги, хавфсизлик хизматини тамомила янгилаш, ҳар бир фуқарога суд орқали ўз ҳуқуқларини ҳимоя этиш имконини яратишга эришамиз.

Биз ўз таркибида 30 мингдан кам бўлмаган, мутахассислик асосида ихтиёрий ёлланиб хизмат қиладиган республика мудофаа армиясини тузиш тарафдоримиз. Армиянинг моддий таъминоти миллий даромаднинг 2 фойизидан ошмаслиги лозим. Бу эса ёшларнинг, уларнинг хоҳишига зид равишда, ҳарбий хизматга мажбуран чақирилмаслигини таъминлайди.

Зикр этилган фикрлар, албатта, замонавий давлатнинг барча функциялари, давлат қурилишининг ҳамма томонларини қамраб ололмайди, аммо бизнинг мавжуд ҳокимият қурилмасини ўзгартириш борасида тутадиган йўлимиз ҳақида етарли тасаввур беради.

ИҚТИСОДИЁТ СОҲАСИДА

Иқтисодиёт соҳасида биз бозор муносабатларини ривожлантириш, барча фуқароларга фаолият эркинлиги берилиш тарафдоримиз. Фақат бозоргина меҳнат унумдорлигини олий даражада оширишга, ўта унумли; жумладан, хорижий технологияни тадбиқ этишга, харидорлар эҳтиёжини тўлароқ қондиришга, инсон табиатини соғломлаштиришга қодир, деб ҳисоблаймиз. Бозор сиёсати маҳсулот йўлидаги ҳар қандай тўсиқ билан мутлақо келишмайди. Бозор иқтисодиётини барпо қилиш мақсадида биз хусусий ишбилармонлик йўлидаги тўсиқларнинг бартараф этилишига, кичик хусусий корхоналар, фирма ва ширкатлар, хусусий деҳқон хўжаликлари учун энг яхши шароитлар яратишга, уларга қарз берилишига, иморатлар, техника, ёқилғи ва бошқа нарсаларни сотиб олишларига имкониятлар яратиб берилишига эришамиз.

Давлат мустақиллигини олиш Ўзбекистон ҳудудида пул муомаласини ҳимоя қилиш миллий валютани ишга туширишни талаб этади.

Жамият энг, аввало, иқтисодий манфаатларга асосланиши керак. Давлат, ўз-ўзини бошқариш идоралари, корхоналар, ишбилармонларнинг фаолияти очиқ, тенг ҳуқуқли савдонинг битим ва шартномаларига, тизимига асосланмоғи лозим. Корхона ва фуқаролар фаолиятининг бош муросачиси — солиқлар, шунингдек, юридик ва жисмоний шахсларнинг меҳнат фаолликларини рағбатлантирувчи мустаҳкам қонунлар бўлиши лозим.

Давлат томонидан ишлаб чиқариш ва маиший хизмат корхоналари фаолиятини тартибга солиш энг қуйи иш ҳақи чегарасини, нарх-навонинг юқори чегарасини назорат қилиш, шунингдек, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни рағбатлантирувчи замонавий кўпфункцияли солиқ тизимини ишга солиш билан амалга оширилади.

Товар тушунчасига биз ерни, кўчувчи ва кўчмайдиган мулкни ҳам киритмоқчимиз. Бусиз тўлақонли бозор барпо этишнинг, маҳсулот ва пул массаси дисбалансидан қутулишнинг иложи йўқ. Муаммони ҳал этишнинг энг осон усули — сотиш мумкин бўлган нарсаларнинг ҳаммасини, иложи бўлса, акциялар йўли билан сотишдир.

Биринчи навбатда маиший хизмат кўрсатиш, савдо, уй-жой фонди, зиён келтирувчи ва кам унумли корхоналар, хўжаликлар хусусийлаштирилади. Аммо мулкни хусусийлаштиришни ўйлаб, ошкора тарзда, ҳозиргидай ими-жимида, яъни яширинча эмас, барқарорликка зарар етказмасдан ўтказиш лозим. Бунда Ўзбекистондаги маҳаллий миллатларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари, халқ мулкининг яхлитлиги таъминланиши лозим.

Хусусийлаштириш устидан назоратни парламент, маҳаллий ўз-ўзини бошқарув, жамоат ташкилотлари зиммасига юклаш зарур. Бу вазифани амалга ошириш учун Ўзбекистон Олий Кенгаши қошида давлат мулкини бошқариш комитетини барпо этиш, давлат мулкини бошқариш принциплари ва механизмларини белгилаш мақсадга мувофиқдир. Комитет асосий фондларни, жумладан, ер, ҳаракатдаги ҳамда ҳаракатланмайдиган мулкнинг таннархи, сотиш тартиби белгилангандан сўнг савдога тушадиганинг тўла инвентаризациядан ўтказиши лозим. Бу босқичда, барча турдаги мулклар ичидан афзалроғи бизнинг назаримизда акционерлик мулки бўлиб кўринади. Корхоналарнинг акция ва облигацияларни сотишда меҳнат жамоалари аъзоларига, меҳнат фахрийларига имтиёзлар берилиши, бу мақсадлар учун давлат узоқ муддатли кредитлар ажратиши лозим.

Маҳаллий бюджетларни ташкил этиш концепциясини ўзгартириш мақсадга мувофиқдир. Давлат ва ўзини-ўзи бошқарув ихтиёрига жамғарманинг 40 фоизигача бўлган акцияларни қолдириши керак. Олинган фойда, хусусийлаштиришдан тушган маблағ, солиқ даромадларини қуйидаги тартибда тақсимлаш лозим: 65 фоизи ўз-ўзини бошқарув бюджетига, 10 фоизини вилоят бюджетига, 25 фоизини республика бюджетига қолдириш мумкин.

Шахсий даромад солиғининг бари, маъмурий ва уй-жой бинолари, ер ижараси, лицензиялар, рухсатномалар берилишидан олинган даромадлар маҳаллий ўз-ўзини бошқарув бюджетига тушиши мумкин.

Акциялар, жамғармаларнинг қолган қисмини ким ошди савдосига, шунингдек, хорижий харидорларга алоҳида баҳоларда таклиф этиш мумкин.

Хусусий хўжаликларнинг жамоа-давлат хўжаликларига нисбатан устун унумдорлигини ҳисобга олиб, «Эрк» партияси ерга мулкчилик ҳуқуқини тиклашни ёқлайди.

Ҳозирги аграр сиёсатни радикал ўзгартириб, ер ислоҳотини тезроқ ўтказиш лозим. Қишлоқ фаровонлиги, ернинг соғломлилиги унумдорлиги айнан шунга боғлиқ.

Биринчи навбатда — янги ерларни ўзлаштиришга вақтинча чек қўймоқ керак. Шу билан баробар жумҳурият ҳудудини минтақаларга бўлиб, кўпгина хўжаликларнинг ихтисосини ўзгартириш зарур.

Бугун томорқа учун берилаётган ерларга мўъжизага қарагандай боқмаслик керак. Бу ҳадя эмас, эллигинчи йилларда биздан тортиб олинган ўз мулкимизнинг кичик бир қисмидир.

Бугунги вазиятда ер ислоҳотини уч босқичга бўлиб ўтказиш лозим:

Биринчи босқичда: 1992 йил баҳорги шудгоргача давлатдан муттасил қарз олиб яшаётган хўжаликларнинг ерларини шу хўжалик меҳнаткашларига бўлиб бермоқ лозим.

Иккинчи босқичда: 1992 йилдан бошлаб рентабеллиги 20 фойиздан кам бўлган хўжалик ерлари, ферма ва бошқа асосий фондлар **янги деҳқон хўжаликлари** ихтиёрига берилади. Улар ўзлари етиштирган ҳосилнинг 50 фойизини шартнома асосида давлатга топширишлари, қолганини бозор ёки биржаларда сотишлари мумкин.

Учинчи босқичда: 1992-93 йилларда халқ хўжалигининг барча тармоқларига берилган ерлар, Туркистон ҳарбий округи тасарруфидаги майдонлар қайта рўйхатдан ўтказилади ва улардан тортиб олинади. Бу ерлар аҳолининг муҳтож қисмига, асосан деҳқон хўжаликларига бўлиб берилади.

Бу учта босқич ер ислоҳотининг бошланғич қисми бўлади. Бу босқичлар ўтилса, ерни хусусий мулкка бериш ёки бермаслик ҳақида ўйлаш мумкин.

Тўғри, бизда аҳолиси кўп, ери оз минтақалар бор. Аммо Японияда ер аҳоли жон бошига 0,03 гектар, Хитойда 0,08 гектар, ГФРда 0,13 гектардан тўғри келади. Бизда эса бу кўрсаткич аҳоли жон бошига 0,20 гектарни ташкил қилади. Демак, «ер оз, аҳоли кўп» деган иддао билан ҳаётий зарур масаладан қоча олмаймиз. Ернинг ҳақиқий хўжайини бўлмас экан, у ҳеч қачон ўнгланмайди.

Ерни сотиб олишда (ижарага олишда) қишлоқ аҳлига, меҳнат фахрийларига қулайликлар яратилиши лозим. Ортиб қолган ер кимошди савдосига қўйилиши мумкин.

Бевосита ва билвосита солиқлар бизда жуда қаттадир. Бу — қашшоқликка олиб келган сабаблардан бири. Шунинг учун ҳам биз президентлик солиғини йўқ қилиб, янги солиқ тартибини ўрнатамиз. Корхона даромадидан олинадиган солиқ 20 фойиздан ошмайдиган бўлади. Бу рақам хусусий даромадда ҳам шундай қолади.

Солиқни бундан ортиқ қўйиш солиқ негизининг заифлашишига олиб келади, давлат бюджетига тушадиган маблағни камайтиради.

Биз, шунингдек, халқ бойлигини сўриб ётган капитал қурилишга кетаётган маблағ ҳажмини ҳам қайта кўриб чиқамиз. Самарасиз қурилишларни тўхтатиб, кимошди савдосига қўйиб сотамиз ва унга ажратилган моддий манбани фойдали жабҳаларга йўналтирамиз.

Айнан молиявий мустақиллик маҳаллий ўз-ўзини бошқарув идоралари, ташкилотлари учун ҳақиқий ҳокимиятга, эркинликка эришиш гарови бўлади.

Бозор иқтисодиёти ресурсларнинг, тайёр маҳсулотларнинг вазирлик ва маъмурий идоралар томонидан тақсимланишига, жамғарма ва лимит деган тушунчаларга чек қўяди. Вазирлик ва идоралар, улардаги штатлар кескин қисқаради. Уларнинг вазифаларини, асосан, техника тараққиёти масалалари билан шуғулланиш, ички ва ташқи бозорларнинг аҳволи, ўз соҳаларидаги фан-техника ютуқларини ўрганиш, уларни татбиқ этиш билан белгилаш лозим.

Меҳнат фаоллигини рағбатлантириш учун янги корхоналар, кичик ва хусусий бизнесни қайд этиш тартибини қонунлаштириш, барча шаклдаги мулкчиликка эга бўлган корхоналар учун экспорт ҳамда импорт операцияларини ўтказишни соддалаштириш мақсадга мувофиқдир.

Ташқи иқтисодий алоқаларни фаоллаштириш учун чет эл капитал маблағлари ва даромадларни эркин олиб чиқиб кетишни кафолатлаш, қўшма корхоналар ташкил этилишини, чет эл инвестицияларининг оқиб келишини рағбатлантириш зарур.

Бошқарув структурасини соддалаштириш ва ташқи алоқаларнинг унумдорлигини ошириш мақсадида ҳозирги вақтда бирхил масалалар бўйича иш олиб бораётган тўртта вазирлик ҳамда идорани тугатиш ҳисобига Ўзбекистон Ташқи муносабатлар вазирлигини ташкил этиш мумкин. Экспорт-импорт ишларини манфаатдор корхона ва ташкилотлар давлат тузилмаларининг бевосита иштирокисиз амалга оширадилар.

Биз Ўзбекистон ҳудудидаги рўйхатда қайд этилган барча мулк шаклларидаги корхона ва ташкилотларга, воситачи муассасаларга ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланиши учун махсус рухсатномасиз йўл очиб берамиз. Валюта операциялари Ўзбекистон ҳукумати белгилаган тартибда берилган лицензиялар асосида амалга оширилаверади.

Биз товар алмашишдаги чеклашларни бекор этамиз, экспорт ва импорт қилиниши рухсатнома ҳамда квоталаниши керак бўлган моллару хизматлар рўйхатини кескин қисқартирамиз. Валюта операцияларини олиб борувчи банкларда барча юридик шахслар ва фуқароларга валюта ҳисобларини очишга рухсат берамиз, уларга ҳеч қандай чеклашсиз, талаблари бўйича жамғармаларидан пул олишларига йўл очамиз.

Ушбу ташкилий тадбирларни татбиқ этиш қуйидагиларни амалга оширишга имкон беради:

а) инсонни ишлаб чиқариш ва ўз меҳнати маҳсулига эга қилиш, юртимиздаги ғарб ҳамкасбларидан қолишмайдиган идрокли кишилар оммасини ишга солиш, илғор бошқарув, илмий-техникавий ғояларнинг, кашфиётлар, рационализаторлик таклифларининг тижорат йўли билан ўзлаштирилишини таъминлаш;

б) хўжалик алоқаларининг бузилган уйғунлигини қайта тиклаш, қонунлар ва шартнома мажбуриятларига амал қилиниши, иқтисодиётнинг ўз-ўзини ривожлантирувчи кучларни, қувватли ричагларини ҳаракатга келтириш; кам харажат билан хўжалик вазифалари ҳал этилишининг қулай, самарали усулларини ишлаб чиқиш;

в) бозорни барқарорлаштириш, молияни йўлга солиш, инқирознинг олдини олиш.

ИЖТИМОИЙ СОҲАДА

Ишбилармон доиралар рағбатлантирилиб, малакали мутахассисларга юқори иш ҳақлари тўлаш ва камбағалларни ижтимоий муҳофаза қилишни уйғун олиб бориш зарур. Меҳнатга лаёқатсиз аҳолини, камбағалларни ижтимоий муҳофаза қилиш давлат бюджетидан ҳамда хусусий суғурта ва хайрия жамғармалари фаолиятини рағбатлантириш асосида амалга оширилиши лозим. Бунинг учун турли шаклдаги мулкчилик, корхона, хўжалик ва ташкилотларнинг маблағлари ҳисобига иқтисодий асосланган суғурта тузумини ишлаб чиқиш, ижтимоий суғуртанинг ягона солиғини — давлат томонидан ижитимоий таъминот маблағларининг асосий манбаи сифатида киритиш мақсадга мувофиқдир. Бир вақтнинг ўзида мавжуд тиббиёт ва ижтимоий таъминот тизимига хусусий секторни, хайрия фондлари ва диний муассасаларни жалб этиб, уни демонополизация қилиш керак.

Ижтимоий муҳофазанинг ўзига хос хислати унинг аниқ йўналишга эга эканлиги бўлиши лозим, яъни жамоат истеъмол жамғармаларидан ёрдамни айнан муҳтож кишиларга нисбатан кўрсатиш лозим ва бунда расмийликка, сохта тенгликка интилмаслик керак.

Ишсизликни қисқартириш учун давлат ишчи кучларини қайта ўргатиш-ўқитиш, бу мақсадда ишбилармонлар билан шериклик муносабатларини ўрнатиш лозим.

Яшаш минимуми ва қашшоқлик чегарасининг илмий асосланган ҳисоб-китоби натижаларини матбуотда чоп этиш йўли билан мунтазам кўрсатиб бориш мақсадга мувофиқдир. Баҳолар индексини ҳисоблаб чиқиш асосида иш ҳақлари, пенсиялар, стипендиялар, нафақалар миқдорини ошириш мумкин.

Биз мустақил касаба уюшмаларининг барпо қилинишини қўллаб-қувватлаймиз. Улар меҳнаткашларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш, ўз аъзоларининг манфаатларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш ҳақида ғамхўрлик кўрсатишлари лозим.

Давлат ҳокимияти ва ўз-ўзини бошқарув силсилалари оиланинг жамиятдаги ўрни ҳақида ғамхўрлик қилишлари, муҳтож оилаларга ёрдам ташкил этувчи жамоат ҳаракатига ёрдам кўрсатишлари лозим.

Биз уй-жой қонунчилиги ва уй-жой фондларидан фойдаланишнинг туб ислоҳотларини қабул қилиш вазифасини илгари сурамиз. Кўпчилик уйлар, хонадонларни хусусий, ширкат ёки акционерлик мулкига ўтказиш зарур.

Ёш оилалар уй-жой қурилиши, уй-хўжалик ишларини юритиш ёки сотиб олиш учун узоқ муддатли имтиёзли кредитларига эга бўлишлари керак. Кредитга олинган пул миқдори индексация қилинади.

ФАН, МАДАНИЯТ ВА ТАЪЛИМ СОҲАСИДА

Ўзбекистоннинг мустақиллигини ва халқ фаровонлигини ошириш учун жамиятнинг маънавий қайта туғилиши лозим ва биз ахлоқ ва меҳнатсеварлик анъаналаримизга қайтишимиз, Ўзбекистонда яшовчи барча миллат ва элатларнинг миллий маданиятларини ўзаро бойитишга ҳаракат қилишимиз керак.

Биз давлат идораларининг илмий ва ижодий уюшмалар, жамоалар, маданият ҳамда санъат арбоблари фаолиятларига аралашмасликлари тарафдоримиз. Уларнинг фаолиятлари жамият учун муҳим аҳамиятга эга эканлигини ҳисобга олиб, фан, маданият, санъат, таълимни солиқдан озод қилиш, улардан бир қисмини эса давлат ва ўз-ўзини бошқарув бюджетидан кафолатли дотациялар билан таъминлаш мақсадга мувофиқдир.

Фундаментал тадқиқотларни авж олдириш, янги ўқув қўлланмаларини ишлаб чиқиш, мактаб биноларининг янгиларини қуриш, эскиларини таъмирлаш, таълимнинг техникавий негизини яратиш давлат ва маҳаллий бюджет ҳисобидан молиявий таъминланиши лозим.

Таълим тизимини қайта қуриш талаб этилади. Мактаблар, билим юртлари, техникумлар мухтор мақомга эга бўлган ҳолда маҳаллий ўз-ўзини бошқарув ихтиёрида бўлишлари керак. Ўқув дастурлари ягона, бироқ тадрижга қулай ва диференциаллашган бўлмоғи керак. Юқори малакали ўқитувчининг меҳнати ота-оналарнинг ихтиёрий бадаллари ва маҳаллий ўз-ўзини бошқарув бюджети маблағлари ҳисобига рағбатлантирилиши шарт. Хусусий ўқитиш фаолияти ҳуқуқига рухсатнома беришни амалда қўллаб кўриш зарур.

Халқ таълими самарадорлигини ошириш учун биз чаласавод мутахассисларни етиштириб чиқарувчи олий ўқув юртлари ва техникумлардаги кечки ҳамда сиртқи таълим тизимини йўқотишни маъқул деб ҳисоблаймиз. Интеллектуал мулкни ҳуқуқий муҳофаза қилиш ва рағбатлантириш тизимини такомиллаштириш мақсадга мувофиқдир.

МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР СОҲАСИДА

Миллатлараро муносабатларнинг ягона адолатли асоси барча миллатларга мансуб кишиларнинг ҳуқуқий тенгликларига амал қилишдир.

Биз шахснинг у ёки бу миллий маданиятга тегишлиликда ўз дунёқарашини ўзи белгилаши ҳуқуқини эътироф этамиз.

Биз миллий-маданий жамиятлар, марказлар, клубларни тузишни қўллаб-қувватлаймиз.

Миллатидан қатъий назар, ҳар бир кишига ҳеч қандай тўсиқсиз ўз ватанига ёки бошқа мамлакатга чиқиш ҳуқуқини кафолатлаш лозим.

Юқорида баён этилганлар билан бир қаторда биз ўзбек тилининг мақоми давлат тили сифатида қатъий амал қилишига эришамиз ва барча хоҳловчиларга ўзбек тилини ўзлаштириш, ўзбек халқининг тарихи, маданияти, миллий хўжалиги, анъаналари тўғрисида билим олишларига барча имкониятлар яратамиз.

ТАШҚИ МУҲИТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ СОҲАСИДА

Орол денгизи, қатор саноат марказларидаги экологик офатлар Ўзбекистоннинг экологик барқарорлигига, инсон саломатлиги ва ирсиятига таҳдид солмоқда.

Биз Орол муаммоси ҳал этилишини жадаллаштириш, ташқи муҳитнинг ифлосланишига қарши санкцияларнинг мустаҳкамланиши, ташқи муҳитни муҳофаза қилиш идораларининг ҳуқуқ ва кафолатларини кенгайтиришга эришамиз.

Бизнинг назаримизда, иқтисодиётнинг хусусийлаштирилиши экология ҳолати учун маълум шахсларнинг масъулиятларини оширишнинг зарур шарти ҳисобланади.

Халқ хўжалиги экологик жиҳатдан тоза, чиқиндисиз ишлаб чиқариш технологиясига асосланган ва нисбатан хавфсиз энергоресурслардан фойдаланишга, буюмларнинг энергия сиғимлари қисқартирилишига эришмоғи лозим.

Давлат Ўзбекистонга анъанавий хос бўлган ландшафтни қўриқлаши лозим.

Аҳолига экологик таълим бериш дастурини амалга ошириш, ташқи муҳитнинг аҳволи тўғрисида доимий ахборотни таъминлаш зарур деб ҳисоблаймиз.

Дунё тажрибасига суяниб ва қўшни Ўрта Осиё давлатлари билан ўзаро муносабатда бўлган ҳолда Орол бўйида экологик тадқиқотларни кенгайтириш ва шу тадқиқотлар натижаларини ҳисобга олибгина, иқтисодий фаолиятни йўлга қўйиш мақсадга мувофиқдир.

ЖАМОАТЧИЛИКДАН НИМАНИ КУТАМИЗ!

Бизнинг сайловолди сиёсий дастуримиз матни «Эрк» Демократик партияси фаолиятининг йўналишини ва унинг тарафдорларининг энг умумий масалалар бўйича қарашларини ифодалайди. Бу тамойиллар республикада юзага келган вазиятни ҳисобга олган ҳолда белгиланган. Бизнинг қараш ва таклифларимиз бошқа ҳужжатларда ҳам баён этилган.

Бизнинг назаримизда, ушбу тамойиллар давлат ҳокимияти ва иқтисодиёт бошқарувини пастдан юқоригача қайта тиклаш, Ўзбекистонда бутун ижтимоий, иқтисодий, сиёсий муносабатлар тизимини янгилаш ва тартибга келтириш йўллари тўғрисида маълум тасаввурлар беради.

Бундай таклифлар билан биз анча вақтдан буён чиқаяпмиз; бироқ биринчи марта ўз тамойилимизни матбуот орқали баён қилиш имкониятини олишга муваффақ бўлдик.

Биз тараққий этган жамиятга конституцион йўл билан ўтишга қаратилган, қонун доирасида чекланган ва фақат қонун ҳимоя қиладиган иқтисодий фаолият эркинлигини таъминлаш учун ислоҳот турларини ишлаб чиқишда давом этаверамиз. Гап, шубҳасиз, республикамизни сиёсий ва иқтисодий ташкил этишнинг янги шакли тўғрисида бораяпти. Шу билан бирга, биз яна шуни ҳам тан оламизки, демократлар елкасига тушадиган мерос оғир, у дастуримизни амалга оширишга бўлган интилишни янчиб ташлаши мумкин. Эски тузум тарафдорлари томонидан қарши ҳаракатни ҳам истисно этиб бўлмайди. Шунинг учун демократик жамият барпо этиш ишида кенг аҳолининг мадади биз учун жуда муҳим.

Биз бу дастур билан демократия ва халқ ҳокимияти идеалларини қадрлайдиган ҳар бир одамга, зикр этганимиз ғояларга қўшилгучи ҳар бир кишига, ўз кучи, идроки ва иродасини давлат ҳокимияти, халқ хўжалигини тубдан ислоҳ қилишга, сиёсий тузумни янгилашга бел боғлаган барча инсонларга мурожаат этаяпмиз.

Биз ўтмишни, айрим шахсларнинг сиёсий адашишларини муҳокама қилиб ўтирмаймиз. Ким очиқ кўнгил билан келса, бизнинг сафимизга қўшилса ёки биз билан ёнма-ён туриб, ўз билими, тажрибаси билан ўртоқлашса, ўзининг ташкилотчилик қобилиятини баҳам кўрса, бундан ғоят хурсанд бўлажакмиз.

«РОССИЯ» ТИЖОРАТ ФИРМАСИ ТАШКИЛОТ ВА МУАССАСАЛАРГА

АҚШ, ГФР, ФРАНЦИЯ, ИТАЛИЯ, ЖАНУБИЙ КОРЕЯ ВА МИСРДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ХАРИДОРГИР ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИНИ (КИЙИМЛАР, ПОЙАФЗАЛ, ЧОЙШАБЛАР, БОЛАЛАР БУЮМЛАРИ ВА БОШҚАЛАР) СОВЕТ ПУЛЛАРИГА СОТАДИ

НАРХЛАРИ БОЗОР БАҲОСИДАН АНЧА ПАСТ

Келишилган ишнинг энг кичик қиймати 50 миллион сўм бўлиши керак

МОЛЛАР МОСКВАДАГИ ОМБОРЛАРДАН ХАРИДОРЛАРГА 3 КУН ИЧИДА ЕТКАЗИБ БЕРИЛАДИ

КОММЕРЧЕСКАЯ ФИРМА

«РОССИЯ»

ТЕЛЕФОНЛАР: 297-95-11, 208-70-86, 297-96-83, КЕЧАЮ КУНДУЗ ИШЛАЙДИ

Суд залидан репортаж

СОҚЧИЛАР ҲАМ ЧАРЧАШДИ

АҲМАДЖОН ОДИЛОВ ИШИНИНГ ДАВОМИ ТОШКЕНТДА, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИ БИНОСИДА ҚЎРИЛМОҚДА

Қарийб саккиз йил қонунга хилоф равишда турли қамоқхоналарда ўтириш, оиласи, қариндошлари билан йиллаб кўришмаслик, ҳақоратлар, тазйиқлар... одамни чарчатади, силласини қуритади, асабларини емиради, тузумга, мавжуд қонунчиликка нисбатан нафрат уйғотади.

Аҳмаджон Одилов ва ҳамроҳларининг юзларига, кўзларига эътибор берсангиз, буни англайсиз. Фақат улар эмас, ҳатто соқчилар ҳам чарчашган. Уларга кимлар соқчилик қилишмади, дейсиз! Соатлаб, кунлаб, ойлаб тик туриш, залдан чиқмаслик ҳам азоб.

Мудраб ўтирган аскарларга қараб шуларни ўйлайман. Бироқ судланувчиларнинг чўкик кўзлари тийрак. Берилаётган ҳар бир саволни, таржимон сўзларини диққат билан эшитишади. Ўнлаб исмлар, рақамлар, воқеаларни эслаб, дона-дона қилиб гапиришга ҳаракат қилишади. Назаримда бор имкониятлари, кучларини тўплаб гапираётгандай. Чунки улар учун ҳаёт-момот жанги бораяпти, тақдирлари ҳал бўлаяпти. Йиллаб ҳибсда ўтирган бу кишиларнинг ўзлари айтаётганларидек, бутун умидлари одил суддан.

Суд ҳайъати таркиби ўзгаргани йўқ. Раислик қилувчи — СССР Олий суди аъзоси Бризицкий, халқ маслаҳатчилари — Смирнов (РСФСР), Нарзуллаев (Тожикистон).

Давлат айбловчилари — СССР прокуратураси вакиллари Гусаков ва Нагорний.

Судланувчилар — Аҳмаджон Одилов ва унинг ҳамроҳлари — Ўлмас Холдоров, Мўминжон Одилов, Абдураҳмон Ҳамроқулов.

Бу ишнинг адолат юзасидан Ўзбекистонда кўрилиши зарурлиги ҳақида «Халқ сўзи»да бир неча бор ёзилганини биласиз. Судланувчилар ва ҳимоячилар суд жараёнининг бошиданоқ ана шу талабни қўйишганди. Афсуски, қонуний бу талаблар асоссиз равишда қаноатлантирилмай келинди. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов аралашувидан кейингина, ниҳоят, СССР Олий суди бу ишнинг давомини Ўзбекистонда кўришга қарор қилди. Аслида Президентимизнинг СССР Олий суди раиси Е. А. Смоленцевга ёзган хатида А. Одилов устидан қўзғатилган жиноий ишни кўришни Ўзбекистон Олий судига бериш сўралганди. Москвада тўққиз ой давом этган бу ишни яна бошидан бошлаш кўп вақтни олиши табиий. Бунинг устига янги суд таркиби ишни ўрганиб чиқиши ҳам керак. Эҳтимол шу боис суд таркиби ўзгартирилмагандир. Ким суд қилишидан қатъий назар, иш одилона кўрилса ҳеч кимда эътирозга ўрин қолмайди. Бризицкий раислигида Тошкентда давом этаётган суд жараёнида, менимча, одиллик устун келмоқда. Гувоҳлардан яна айримлари сўроқ қилинди. Сўнгра судья бу ишни чўзишдан ҳеч ким манфаатдор эмаслигини айтиб, сўроқни тўхтатиш масаласини қўйди, ҳимоячилар ва судланувчиларнинг бу борадаги фикрларини сўради.

Аҳмаджон Одилов суд олдига учта талаб қўйди. Агар ўзи ва ҳамроҳлари юз фоиз оқланадиган бўлсалар ёки ишнинг шахсан ўзига тегишли қисми терговга қайтарилиб, шериклари оқлансалар, гувоҳлар ва судланувчиларни тергов қилиш тўхтатилишига розилигини билдирди. Мабодо, ҳибсда ўтирган муддати билан ҳисоб-китоб қилиниб қамоқдан чиқариладиган бўлса, гувоҳларни сўроқ қилиш тўхтатилишига мутлақо қарши эканлигини айтди. Учинчи талаби: яна ўн йил ўтирса ҳам ишни кўриб чиқишни Ўзбекистон Олий суди ихтиёрига берилишини сўради. Бошқа судланувчилар ҳам А. Одиловнинг фикрларини қўллаб-қувватлашди.

— Гувоҳлар ва жабрланувчилар 800 нафардан зиёд, — дейди А. Одиловнинг ҳимоячиси Р. Ёдгоров. — Улардан жами 180 киши сўроқ қилинди. Демак, чалалик яққол сезилмоқда. Бундай ҳолатда суд адолатли хулосага келиши мумкин эмас.

Шу ўринда бир ҳолатни таъкидлаб ўтмоқчиман: суд кетаётган жойда тартиб, интизом, одоб қоидалари сақланиши, судьянинг ишига халақит берилмаслиги, ҳис-ҳаяжон ичра ҳақоратларга йўл қўйилмаслиги зарур. Бутун ҳайъат ўз вазифасини бажараётганини унутмаслик керак. Хуллас, сабр-тоқатли бўлмоғимиз, юксак маданият юзасидан иш тутмоғимиз лозим.

Сафар ОСТОНОВ.

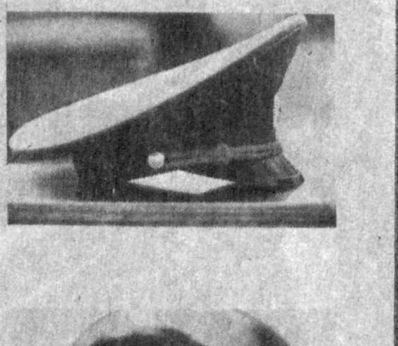

СУРАТЛАРДА: суд ҳайъати; Аҳмаджон Одилов ўз талабини билдирмоқда; А. Одиловнинг турмуш ўртоғи Чиннигул опа.

Суратлар муаллифи Эргаш ЙЎЛДОШЕВ.

ПОЙТАХТ ҲАЁТИ

ЎЗЛАРИ ЯСАШАЯПТИ

ТАШСЕЛЬМАШ заводида терим машиналарининг шпинделларини таъмирлаш йўлга қўйилди.

Илгари бу турдаги ускуналар Япония, Фарангистон, Олмония ва Италиядан келтириларди. Валюта тақчиллиги сабабли хориждан хом ашё олиш камайди. Корхона мутахассислари бу тақчилликнинг ўрнини қоплаш мақсадида олтита дастгоҳ ўрнатишди. Бу ерда энди терим агрегатларининг уч мингдан зиёд ишлатилган эҳтиёт қисмлари қайта созланаяпти.

Таъмирлаш цехини кенгайтириш режалаштирилди. Завод муҳандислари таъкидлашларича, бу иш амалга ошса, четдан шу хил эҳтиёт қисмлар олинмайди.

БУЙРАК ХАСТАЛИГИГА ДАВО

7-ШАҲАР шифохонаси қошида неврология маркази очилди.

Сурункали буйрак хасталигига чалинганлар шифохоналарда даволансалар ёмон бўлмасди. Бунинг учун эса ана шу шифохона махсус тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бўлиши шарт. Афсуски бундай шифохоналар жумҳуриятимизда жуда оз. Шу боис, ўз вақтида аниқланмаганлиги туфайли хасталик хуруж қилади, даволаш қийин кечади. Яқинда шаҳар соғлиқни сақлаш бошқармаси раҳбарларининг саъй-ҳаракатлари билан кишиларни буйрак хасталикларидан халос қиладиган махсус марказ иш бошлади. Турли тиббий муассасалардан иқтидорли врачлар танланди.

Ҳозирча жарроҳлик ва терапия бўлимларида ўттиз бемор даволанаяпти. Ўттиз икки беморга амбулатория усулида хизмат кўрсатилаяпти. Даволашда асосан лазер, ультрабинафша нурларидан фойдаланилмоқда. Келгусида марказ қошида яна тўртта жарроҳлик, иккита терапия бўлимларини очиш мўлжалланаяпти.

НУРЛАНИШГА ҚАРШИ ДОРИ

ФАРМАЦЕВТИКА илмий-тадқиқот илмгоҳи олимлари нурланишга қарши дори яратишди.

Муассаса ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтгандан сўнг ходимларнинг ишга муносабати ўзгарди. Хорижий мамлакатлар, хусусан Ҳиндистон билан ҳамкорлик йўлга қўйилди. Тадқиқотчиларнинг иш шароити яхшиланди, ишлар юришиб кетди, муаммо ечимини топди. «Кобальд — 30» деб номланган дорининг харидорлари тобора кўпаймоқда.

ЙЎҚОЛИБ КЕТМАСА ЭДИ...

БЕШЁҒОЧ даҳасидаги миллий мусиқа асбоблари устахонасида чолғу асбобларининг 50 дан зиёд тури намуналари сақланмоқда.

Музей йўқлиги панд бераётир. Зах хоналарда турган намуналар безакларига путур етмоқда. Айниқса аср бошларида ясалганлари — ноёб, бетакрор санъат дурдоналари йўқолиб кетиш арафасида.

Маданият вазирлиги мутасаддилари, жамоатчилик устахонадаги нохуш аҳволдан воқиф бўлиб, уларни асраб қолишга кўмаклашсалар, ёмон бўлмасди.

ГИЛАМНИ ЎЗЛАРИ ТЎҚИШАЯПТИ

НАРПАЙ районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги раҳбарияти ишсиз юрган 12 нафар хотин-қизни яқинда иш билан таъминлади. Ҳозир улар янги очилган миллий гилам тўқиш цехида ишлашаяптилар.

Энди хўжалик аъзолари гилам излаб Хатирчи, Каттақўрғон, Оқтош бозорларида сарсон-саргардон бўлиб юрмайдилар.

ҚОНСИРАГАН КЎЗЛАР, МУНОФИҚОНА СЎЗЛАР

Огоҳ бўлинг, Гдлян бош кўтармоқда!

Бу ўша — Ўзбекистонни сим тўсиқлар билан ўраб олишга, ҳамма жойда кузатув-қўриқлов миноралари ўрнатиб, ўзбекни бош кўтармасдан пахта тердиртириб янчиб ташлашга, иложини топса борми, юртимизни қамоқхонаю зиндонга айлантиришга қасамёд этган шахс. Раҳмсиз, инсофсиз, диёнатсиз, терговчи либосидаги золим...

Гапни узоқдан келтириб ўтирмайман, пўсткалласини айта қолмоқчиман: Гдлян бош кўтарди. Россиялик бир ҳовуч ғаддор депутатлар ёрдамида СССР Олий Кенгашининг Иттифоқ Кенгашига сайланиб олгач, аждаҳога тағин жон кирди. Энди у бор кучини тўплаб, эски қилиғини бошлади, бугунги парокандалик, ур-йиқит, очлик-қашшоқлик, хунрезлик, хуллас ҳаммасига фақат Горбачев гуноҳкормиш. Эҳтимол, Михаил Сергеевич у ёки бу даражада айбдордир, аммо мен аниғини айтаман ва сизни ишонтираман: мамлакатда рўй берган, тобора авж олаётган бедодликлар, худобехабарлик, қонлар оқиши ва ҳоказо шўриш-ғавғоларнинг бош сабабчиси — Гдляну унга ўхшаш сиёсий ҳангоматалаблар, дўзахи жанжалчилар, масъулиятсиз митингбозлар, оғзининг таноби қочган сафсатабозлару вайсақиларнинг ўзлари, фақат ўзлари. Айнан шуларнинг касрига умуман Россия, хусусан, Москва билан Санкт-Петербург, миллионлаб руслар, бошқа миллатлар не савдоларга, не кўргиликларга, ҳатто гадоликка маҳкум бўлаётганликларининг шоҳидимиз.

Майли, ўтганига салавот, дейишимиз мумкин эди. Бироқ касофат оёқ остидан чиққанидек, янчилган чиёнга жон кирди. Гдлян (унинг бадкирдорликдаги шериги Иванов) ўзбеклар диёридан йироқда, собиқ пойтахт — Москвадаги «қўлтиқтаёқ»ларига суяниб яна бир ғайриқонунийликка асос солдилар: СССР Олий Кенгаши Иттифоқ Кенгашининг 4 декабрдаги мажлисида «СССР прокуратурасининг Т. Х. Гдлян бошчилигидаги тергов гуруҳи фаолияти билан боғлиқ материалларни текшириш юзасидан тузилган комиссия хулосалари ҳақида» СССР Олий Кенгашининг 1990 йил 18 апрелдаги қарорига ўзгартириш киритишга доир масала кун тартибига қўйилди. Кутилмаганда, қўққисдан, томдан тараша тушгандай, саратонда қор ёғганидай (яна қанақа таърифлар келтиришни билмайман). Бу — ўзибўларчилик, масъулиятсизлик, ҳақиқатнинг бетига уятсизларча оёқ қўйиш, аввалги Олий Кенгашнинг нафсониятини ғаламисларча ҳақоратлашдан бошқа қилғилик эмас.

Ҳайратдан ёқа ушлайсан: бу масалани муҳокамага қўйишни россиялик депутатлар номидан ашаддий гдлянпараст Владимир Стадник киритган. Яна лол қоласан: мазкур иш СССР халқ депутатлари биринчи съездида тузилган, боя биз эслатган комиссия раиси Рой Медведев иштирокисиз, гдлянчиликка қарши аёвсиз курашчи, Иттифоқ Кенгаши раисининг ўринбосари Владимир Одилов Японияда юрган пайтда кўрилган.

Айтиб қўяй: бу ўринда 1990 йилнинг 18 апрелида прокуратура маҳкамаларидан шармандаларча ҳайдалган Гдлян ва Ивановни СССР прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчилар лавозимига тиклаш хусусида сўз бормоқда.

Дунёнинг ишларига куяман: Сулаймон ўлди, девлар қутилди, яъни қонунбузарларга нисбатан одил ҳукм чиқарган собиқ СССР Олий Кенгаши тарқаб, янги Олий Кенгашнинг янги тузилмаси — Иттифоқ Кенгаши туғилиб, унинг раислигини Гдлянга хайрихоҳ Константин Лубеченко эгаллади-ю (уни ёқлаб овоз берганимдан пушаймонман!) оқ қорага, қора оққа айланди-қолди.

Иттифоқ Кенгашининг ўзбекистонлик аъзолари Бўри Алламуродов ва Раъно Убайдуллаева бундай адолатсизликка кескин қарши чиқдилар, мазкур масалани шошилмасдан, экспертлар, нуфузли мутахассислар иштирокида чуқур ўрганиш, Республикалар Кенгаши билан маслаҳатлашиш зарурлигини қаттиқ туриб талаб этдилар. Бироқ Константин Дмитриевич (у Гдлян кирдикорларини текширган ўша комиссия аъзоси эди) ён босмади, арбобликни жўрачиликка нотантиларча алмаштирди, «қамчи қўлингдами, уриб қол!» қабилида иш тутди. Қонун тили билан айтганда, мансабини суиистеъмол қилди.

Табиийки, ўзбекистонлик СССР халқ депутатлари бу ноҳақликка норозилик билдириб, мажлисни намойишкорона тарк этдилар. Биринчи маротаба шундай бўлди. Жуда тўғри йўл тутилди. Сўнгра улар махсус баённома ёзиб К. Д. Лубенченкога топширдилар. Бу ҳам инобатга олинмади.

Тартиб-қоидага зид тарзда, расмийчасига атаганимизда — регламентни бузган ҳолда кун тартибига тиқиштириб киритилган масала, гўё орқадан ёв қуваётгандек — шошилинч равишда овозга қўйилди. Лубенченко ҳам, Гдлян ҳам, Иванов ҳам муродга етдилар: 107 депутат ёқлаб, бир киши қарши овоз берди. Мен парламент аъзоларининг чалғитилганликларига, тузоққа тушганликларига, алдову фирибга учраганликларига аминман. Шу тариқа яна бир мисли кўрилмаган ноодиллик, инсон шаънига қарши қўпорувчилик рўй берди.

Қаранг, СССР бош прокурори Н. С. Трубин шу йил 3 октябрда Гдлян билан Иванов хизмат бурчини қўпол бузгани учун ССР Иттифоқи прокуратурасидан бўшатилганлиги ҳақидаги ҳужжатга имзо чекканди.

Мана сизга ҳуқуқий давлатни вужудга келтирмоқчи бўлган парламентимиз бир бўлагининг сиёсий қиёфасию мафкураси!

Яхшиямки, нохолис, муртад ният бу билан ушалмайди: Иттифоқ Кенгашининг қарори Республикалар Кенгаши мажлисида тасдиқланиши шарт. У ерда эса ҳавойи гапга учадиган, макру ҳийла домига тушадиган анойилар бўлмасалар керак. Айниқса Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Озарбайжон, Татаристон, Бошқирдистон ва бошқа минтақалардан сайланган депутатларнинг соғлом қарашларидан умидворман.

Барибир эҳтиёт чорасини кўрган яхши: кеча, 5 декабрда мен Республикалар Кенгашининг раиси Анвар Олимжонов номига шошилинчнома юбордим. Мана унинг матни:

«Иттифоқ Кенгашининг Гдлян ва Ивановни лавозимларига тиклаш ҳақидаги қарори ўзбекистонликларни таажжубу ҳайратга солди. Бу кимсалар мустақил Ўзбекистон фуқароларига нисбатан содир этган оғир жиноятлари учун 1987 йилнинг 26 июлида кучга кирган, СССР томонидан 1987 йил 21 январда ратификация қилинган «Одамни қийноққа солиш ва бошқа ғайриинсоний раҳмсизлик ёки унинг шаънини камситувчи муомала ҳамда жазо турларини қўллашга қарши конвенция»га биноан жазоланишлари зарур деб ҳисоблайман. Шу муносабат билан Ўзбекистон юқорида номи эслатилган конвенциянинг 20-моддасига биноан БМТнинг инсонни қийнашга қарши ва инсон ҳуқуқи бўйича комитетларига Гдлян ва Ивановнинг фаолиятларини текширишни сўраб мурожаат этмагунча, мазкур текшириш якунлари олинмагунча бу шахсларни аввалги лавозимларига тиклашга доир масаланинг Республикалар Кенгашида кўрилишини тўхтатиб туришни сўрайман».

Кечқурун Республикалар Кенгаши раисининг ўринбосари Алихон Отажонов, депутат Бўри Алламуродов билан сим орқали гаплашдим.

Мудҳиш воқеа — қонунни, юртимизни, одамларимиз номусини топтаган, элнинг қаҳрига, худонинг ғазабига учраган юзи қора терговчилар оқланадиган, яъни ишга тикланадиган бўлишса, осмон ўпирилиб ерга тушгани, еримиз чаппа айлангани, дарёлар тескари оққани, тоғлар ўрнидан силжигани шу. Ва шунда менинг қарорим қатъий: СССР Олий Кенгаши таркибидан чиқишим, ҳатто депутатлик ваколатидан воз кечишим мумкин.

Гдляннинг қонсираган кўзларига тикилишга, мунофиқона сўзларини эшитишга тоқатим йўқ.

Кураш эса давом этади.

А. МУХТОРОВ,
СССР халқ депутати.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

«ОЗОДЛИК»НИ ТИНГЛАЯПСИЗМИ?

«ОЗОДЛИК» радиоси эшиттиришларида халқаро воқеаларга оид ахборот, маълумот ва шарҳлар, Ўзбекистонда содир бўлаётган ўзгаришлар ҳақида репортажлар, ўзбек зиёлилари, турли касб эгалари ва жамоат арбоблари билан мулоқотлар, Туркистон тарихига оид мақолалар, диний суҳбатлар, «Мусоҳаба» программаси ва «Тингловчилар бурчаги», чет элларда яшаётган туркистонлик муҳожирлар ҳаётидан лавҳалар ва бошқа мавзулардаги қизиқарли дастурлар эътиборингизга ҳавола этилади.

«ОЗОДЛИК» радиосининг ўзбекча эшиттиришларини Ўзбекистон вақти билан қуйидаги соатларда ва қисқа тўлқинларда тинглашингиз мумкин.

ОҚШОМГИ ЭШИТТИРИШЛАРИМИЗ: соат 18 дан 19 гача 16 ва 19 метрли тўлқинларда, 17750, 17895, 15255 ва 15370 килогерцларда.

КЕЧКИ ЭШИТТИРИШЛАРИМИЗ: соат 22 дан 23 гача, 25, 31 ва 41 метрли тўлқинларда, 11780, 11925, 9595 ва 7255 килогерцларда.

ЭРТАЛАБКИ ЭШИТТИРИШЛАРИМИЗ: соат 7 дан 8 гача ва 8 дан 9 гача (икки соат) 25, 31, 41 ва 49 метрли тўлқинларда, 11770, 9725 ва 5985 килогерцларда.

Эшиттиришларимиз ҳақидаги фикр-мулоҳазаларингиз ва танқид-тавсияларингизни қуйидаги манзилга йўлланг:

Uzbek Service, Radio Liberty, P.O. 221425, München, FRG.

(Қунимгоҳимизни лотин алифбосида ёзсангиз).

«ОЗОДЛИК» РАДИОСИНИНГ ЎЗБЕК ШЎЪБАСИ

ИЛМУ ТОЛИБ АРДОҚДА БЎЛСА...

Жумҳуриятимиз вилоятларидан келиб Тошкент шаҳридаги турли билим даргоҳларида таълим олаётган ёшлар ҳолидан хабар олиб туриш, талабанинг ота-онаси меҳнат қилаётган колхоз ёки совхоз томонидан моддий ёрдам кўрсатиш кейинги пайтларда анъанага айланиб бораётир.

Шундай тадбирлардан бири яқинда Шифокорлар шаҳарчасидаги «Ёшлик» кафесида бўлиб ўтди. Бу ерга Самарқанд вилоятининг Челак райони шаҳар ва қишлоқларидан келиб таҳсил олаётган 300 нафардан зиёд йигит-қизлар тўпланишди. Улар район раҳбарияти, колхоз-совхозлар ишбошиларининг ғамхўр ва куюнчаклик билан айтилган қисқа маърузаларидан маънавий далда олишди, яхши ва аъло баҳоларга ўқиётган талабаларга пул мукофотлари топширилди, мафтункор куй-қўшиқлар, жозибали рақслар дилларни шод этди. Хўжаликлар раҳбарлари бундан буён намунали ўқиётган студентларга ҳар ойда стипендия бериб туришга қарор қилинганини айтишганида, талабалар беҳад мамнун бўлишди.

— Бу ерда таҳсил олаётган ёшларимиздан умидимиз кўп, — деди тадбир ташкилотчиларидан бири — Челак ҳудудий ижроия комитети раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати А. Муҳаммадқулов. — Улар ўз она қишлоғига меҳнатсевар, тадбиркор, ишга ижодий ёндошадиган мутахассис бўлиб қайтиб боришидан ҳаммамиз манфаатдормиз. Хоҳлаймизми, йўқми, эртанги кун улар қўлида. Шундай экан биз — ота-оналар, хўжаликлар раҳбарлари ана шу эзгу мақсаднинг рўёбга чиқиши учун улардан ўз қўмагимизни аямаслигимиз керак. Токи келажагимиз чироғи ишончли қўлларга топширилажагига шубҳа қолмасин.

Шуҳрат ТЎЛҚИН ўғли.

Халқ депутатлари Оқдарё район совети ва унинг ижроия комитети район советининг депутати Тошпўлат Жўраевга онаси

Бибиражаб МАҲКАМОВАнинг

вафоти муносабати билан бандалик билдириб, чуқур таъзия изҳор этадилар.

БОШ МУҲАРРИР Аҳмаджон МУХТОРОВ.

МУАССИС: *Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши*

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, ГСП*
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Телефонлар: 32-09-87, 33-07-48. Индекс: 64608.
Буюртма № 6507. 118800 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 2300. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12